

N:o 48.

Kongl. Maj:ts nådiga proposition till Riksdagen angående anslag för Sveriges deltagande uti en utställning i Madrid, gifven Stockholms slott den 10 mars 1892.

Under åberopande af bilagda utdrag af protokollet öfver ecklesiastik-ärenden för denna dag vill Kongl. Maj:t härmed föreslå Riksdagen, att till bestridande af kostnader för Sveriges deltagande i den historiskt-amerikanska utställning, som till firande af Amerikas upptäckt för fyra-hundra år sedan kommer att innevarande år hållas i Madrid, anvisa på extra stat för år 1893 ett anslag af sju tusen femhundra kronor.

De till ärendet hörande handlingar skola Riksdagens vederbörande utskott tillhandahållas; och Kongl. Maj:t förblifver Riksdagen med all kongl. nåd och ynnest städse välbevågen.

OSCAR.

G. F. Gilljam.

*Utdrag af protokollet öfver ecklesiastikärenden, hållet inför
Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den
10 mars 1892.*

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern BOSTRÖM,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena greve LEWENHAUPT,
Statsråden: herr friherre VON OTTER,
friherre PALMSTIERNA,
friherre VON ESSEN,
friherre ÅKERHELM,
ÖSTERGREN,
GROLL,
WIKBLAD,
GILLJAM.

30:o.

*Ang. anslag
för Sveriges
deltagande uti
en utställning
i Madrid.*

Föredragande departementschefen anförde vidare:
I skrifvelse den 25 februari 1891 till chefen för ecklesiastikdeparte-
mentet tillkännagaf hans excellens herr ministern för utrikes ärendena,
att härvarande kongl. spanske ministern i officiell skrifvelse af den 19 i
samma månad meddelat, hurusom kongl. spanska regeringen hade för af-
sigt att innevarande år fira fyrahundra årssdagen af Amerikas upptäckt

med en historisk-amerikansk utställning i Madrid, omfattande föremål, hvilka utmärkte den grad af kultur, som nya världens invånare uppnått före senare delen af det sextonde århundradet, och inbjöde, bland andra främmande makter, de förenade rikena att deltaga i utställningen genom att ur sina antropologiska, arkeologiska och historiska samlingar ditsända föremål från den för-Columbiska tiden eller samtida med Amerikas upptäckande af Columbus.

Med anledning häraf anmodades kongl. vetenskapsakademien att i ärendet inkomma med utlåtande. Sådant afgafs den 11 mars 1891, och förordade akademien dervid lifligt Sveriges deltagande i den fest, som skulle firas, samt i den med samma fest förenade utställningen. Akademien framhöll, huruledes sagda fest, till hvilken Spanien rustade sig allt sedan början af år 1888, vore af betydelse för hela den civiliserade världen, och att den föreslagna utställningen helt visst komme att för den vetenskapliga forskningen blifva af väsentligt gagn. För deltagande i utställningen, hvilken vore afsedd att öppnas den 12 september detta år samt att fortgå till årets slut, funnes i Sverige värdefulla bidrag, och Sverige skulle vid densamma, enligt akademiens åsigt, kunna med heder uppträda i vetenskaplig täflan.

Vid underdånig anmälan af ärendet den 20 mars 1891 behagade Eders Kongl. Maj:t förklara, att Sverige vid ifrågavarande Columbusfest skulle representeras genom ett eller två ombud, som framdeles komme att utses, samt uppdrog åt vetenskapsakademien att till Eders Kongl. Maj:t inkomma med förslag och kostnadsberäkning angående Sveriges deltagande i utställningen. Akademien, som för detta ändamål tillsatte en komité, bestående af hennes ledamöter professorerna friherre A. E. Norden-skiöld, F. A. Smitt, G. Retzius och O. G. Nordenström samt riksantikvarien H. Hildebrand, öfverlemnade med skrifvelse den 9 september 1891 det af dessa komiterade afgifna betänkande, hvilket akademien för sin del gillade.

I sagda betänkande anföra komiterade, att vid Columbusfesten följande föremål från Sverige borde i första hand komma i fråga att utställas:

1:o) En i enskild ego befintlig samling kopior, merendels i ljustryck, af præ-Columbiska kartor, omfattande den skandinaviska halfön och en del af Amerika (Grönland), hvilken samling lemnade ett betydelsefullt, men utom Skandinavien föga känt bidrag till Amerikas första upptäckts historik.

2:o) Afbildningar i så noggrant facsimile som möjligt af några i offentliga samlingar här i landet befintliga viktiga originalkartor och globber, belysande historiken om Amerikas upptäckt.

3:o) En samling af den äldsta litteraturen om den svenska kolonisationen i norra Amerika under 16:de seklet.

4:o) En samling af verldskartor och af kartor öfver Amerika, tryckta under 15:de och 16:de seklen; i hvilket afseende kunde genom en enskild persons biträde åstadkommas en synnerligen vacker och rikhaltig utställning.

Till utställningen af nu nämnda föremål, hvilken syntes kunna så anordnas, att den tålde jemförelse med motsvarande afdelningar i expositionen från hvilket annat land som helst, borde enligt komiterades åsigt fogas:

5:o) En mer eller mindre omfattande samling af etnografiska föremål från den præ-europeiska tiden i Amerika. Visserligen kunde vårt land på detta område endast undantagsvis med framgång täfla med andra nationer, men äfven här funnes tillgång till ej obetydliga samlingar, i synnerhet från nordligaste delen af den nya verlden, hvilka, efter nödigt urval, kunde till gagn för vetenskapen utställas vid ett tillfälle som det ifrågasvarande.

Hvad anginge beräkningen af kostnaderna för Sveriges deltagande i utställningen, så vore en tillförlitlig sådan mycket svår att verkställa, men komiterade hade på grund af kännedom om kostnaden för föregående med denna jemförliga utställningar och med ledning af inhemtade upplysningar upprättat ett kostnadsförslag, hvilket, upptagande poster för facsimilering af äldre urkunder, hvilka ej lämpligen borde utställas i original, för monter, transport och assurans samt katalog öfver de utställda föremålen, för resekostnad och traktamente till kommissarier samt för bevakning, arbetsbiträde vid uppsättning, emballage m. m., slutade å en summa af 15,000 kronor. Vid föredragning häraf den 31 december 1891 fann emellertid Eders Kongl. Maj:t, med hänsyn till de jemförelsevis stora kostnader, som skulle blifva förenade med Sveriges deltagande i omförmälda utställning, frågan derom icke böra till någon Eders Kongl. Maj:ts vidare åtgärd föranleda.

Sedan dess har hans excellens herr ministern för utrikes ärendena i en till mig den 26 sistlidne januari aflåten skrifvelse anmält, att han från härvarande spanske minister fått emottaga en ny skrifvelse i ämnet, hvaraf ock en öfversättning öfverlemnats, redogörande närmare för afsigten med utställningen och för det numera i viss mån något vidgade program-

met för densamma, samt medelst hvilka föremål Sverige skulle kunna lemna ett värdefullt bidrag till utställningen, äfvensom meddelande, att Spanien, på sätt medgifvits för hvarje land, som inbjudits att deltaga i utställningen, åtog sig alla kostnaderna för utställningsföremålen inpackande och transport fram och åter samt för uppställandet och vården af de utställda föremålen, hvarjemte kostnaderna för två delegerades från Sverige resa till Madrid och återresa till hemlandet likaledes blefve gäldade. Jemväl med anledning af denna framställning har vetenskapsakademien blifvit hörd och i skrifvelse den 10 nästlidne februari öfverlemnadt ett inhemtadt förnyadt yttrande af trenne bland förut nämnda komiterade, hvilka med iakttagande af den minskning i kostnaden, som det från spanska regeringen gjorda anbudet medförde, och af någon inskränkning i den svenska utställningens omfattning, men med behörigt afseende derpå, att utom den egentlige deputerade en amanuens borde medsändas för vården af de utställda föremålen, i synnerhet om föremål från svenska statens samlingar komma att vid nu ifrågavarande tillfälle utställas, upprättat följande *kostnadsförslag*:

facsimilering af äldre urkunder, hvilka icke lämpligen kunde i original utställas	kr. 1,000: —
dagtraktamente under fyra till sex månader för en delegerad och ett biträde	» 3,500: —
diverse utgifter	» 1,000: —
katalog öfver de utställda föremålen	» 2,000: —
	Summa kr. 7,500: —

För egen del har vetenskapsakademien icke haft något att emot detta kostnadsförslag erinra, utan hemställt, att ett anslag af 7,500 kronor måtte vardas af allmänna medel anvisadt till bestridande af de kostnader, som sålunda beräknats blifva för ändamålet erforderliga utöfver dem, hvilka betäckas af spanska regeringen.

Genom hvad sålunda i detta ärende senast förekommit har ett nytt uppslag gifvits, i det att genom spanska regeringens tillmötesgående kostnaden för Sveriges deltagande nedbragts till hälften af förut beräknadt belopp. Vid sådant förhållande och då ifrågavarande Columbusfest jemte utställning utan tvifvel kommer att med intresse omfattas af alla nationer, samt Sverige, som å den vetenskapliga geografiska forskningens område intager ett synnerligen framstående rum, synes ega särskild anledning att icke undandraga sig att deltaga i utställningen, hvars stora betydelse i

vetenskapligt afseende är otvifvelaktig, anser jag mig böra tillstyrka, det Eders Kongl. Maj:t behagade föreslå Riksdagen att för ifrågavarande ändamål anvisa medel. Det erforderliga beloppet, ehuru behöfligt under innevarande år, torde böra äskas å extra stat för år 1893, lärande Eders Kongl. Maj:t, derest anslag varder beviljadt, förskottsvis af tillgängliga medel under innevarande år anordna beloppet. Jag hemställer alltså, det täcktes Eders Kongl. Maj:t föreslå Riksdagen att för ändamålet anvisa på extra stat för år 1893 ett anslag af sju tusen fem hundra kronor.

Hvad föredragande departementschefen sålunda hemställt behagade Hans Maj:t Konungen, på tillstyrkan af statsrådets öfrige ledamöter, i nåder gilla; och skulle proposition till Riksdagen aflåtas af den lydelse, bil. I. till detta protokoll utvisar.

Ex protocollo

Carl Tornérhielm.